

Plan

Maja Østermann
majao@slagelse.dk
Juli 2020

NOTAT

Opsamling på landsbyvandring i juni måned 2020 i hhv. Rude d. 10., Havrebjerg d. 17. og Fårdrup d. 25.

Antal deltagere: Rude: 31 Havrebjerg: 12 Fårdrup: 12

I alle tre landsbyer startede aftenen med en landsbyvandring ført af en af landsbyens beboere. Efter vandringen lavede Maja Østermann, Slagelse Kommunes Planafdeling, en kort gennemgang af analysen – herunder den specifikke analyse af værtslandsbyen. Herefter var der gruppedrøftelser af styrker og barrierer set i forhold til de fire indsatsområder i den pågældende landsby og til slut en fælles opsamling og diskussion.

I opsamlingen er pointer fra de tre aftener samlet og grupperet efter indsatsområderne.

Generelle betragtninger:

Udviklingen af landsbyerne bør ifølge de fremmødte landsbybeboere tage udgangspunkt i den enkelte landsbys eksisterende styrker. Indsatsområderne og analysen blev mødt af en generel opbakning, og der kom i samtalerne ikke nye emner, som falder udenfor indsatsområderne.

Tilpasning af boligmassen

Eksisterende bygningsmasse:

I alle tre landsbyer er husene i pæn stand med undtagelse af et enkelt nedrivningsparat hus i Rude. Her fortalte beboerne også om flere huse, der var blevet renoveret fornyeligt.

Fårdrup har gennemgået en fornyelse med mange tilflyttere for et par år tilbage. Salg og/eller opdagelsen af landsbyen ofte er gået gennem bekendtskaber i landsbyen. Af kvaliteter i landsbyen pegede flere af tilflytterne på, at man får fred, ro og masser af plads for få penge. Bygningsmassen i Fårdrup har en klassisk landsbykarakter med få byggerier af nyere dato og flere udflyttede gårde.

Havrebjerg og Rude er begge blevet udbygget og har udover den gamle landsbybebyggelse også kvarterer med parcelhuse og rækkehusbebyggelse med lejeboliger. Her er der derfor ikke umiddelbart ikke mangel på boligtyper. Det blev af nogen anset som en styrke, mens andre opfattede den nyere bebyggelse som et fremmede element i landsbymiljøet.

Udbygningsmuligheder:

I alle tre landsbyer er der udbygningsmuligheder. I Havrebjerg er der et større boligudlæg og i Rude er der både en større byggegrund mod syd og enkelte ledige grunde.

I Fårdrup, var der et ønske om at kunne bygge i områder, som ligger helt ind til Fårdrup og også umiddelbart ikke vil blive en udbygning ud i landzonen, hvilket også delvist er muligt, da Fårdrup

har en bevarende lokalplan, som samtidig giver mulighed for udstykningen af enkelte større grunde som huludfyldning (byggegrunde, hvor det vil være naturligt at udbygge og afslutte landsbyen mod det åbne land).

Der var delte meninger om hvor meget landsbyerne bør/kan udbygges. Der blev eksempelvis spurgt hvorfor nye udstykninger altid skal være i Slagelse? Hvorfor ikke i landsbyerne? Andre mente, at det er vigtigt at passe på landsbyernes oprindelige struktur, og at man derfor skal være meget forsigtig med større nybyggeri.

Bofællesskaber og seniorboliger

I alle landsbyerne var der enighed om, at det kan være en udfordring for ældre borgere at blive boende på landet i de store huse, og at det derfor vil være interessant med seniorfællesskaber eller mindre ældrevenlige lejeboliger. I Fårdrup blev det også drøftet om det var muligt med praktisk hjælp til de ældre, så de får mulighed for at blive længere i egen bolig, det kunne være havehjælp eller mindre håndværksopgaver. Mange ældre på landet ønsker måske ikke at flytte i små boliger, da de er vant til pladsen.

I Rude havde kom der forslag om at omdanne nogle af de tidligere gårde tilknyttet Holsteinsborg fx Snedinge Hovedgård til bofællesskaber. Et andet forslag var at bruge den ledige del af Østergården til fx bed and breakfast, så turister får en mulighed for overnatning i den skønne natur.

Rum til fællesskaber:

Mødesteder:

Antallet af samlingspunkter er ret forskelligt i de tre landsbyer.

I Fårdrup er der de klassiske landsby mødesteder: Kirke, forsamlingshus, et gadekær og en større og en mindre lund. Den forhenværende beboerforening har tidligere søgt om penge til legeplads, men de løb ind i mange udfordringer, med legepladsregulativer, bureaukrati og sagen endte afslag. Ønsket om at forbedre grønningen var også stærkt på dialogmødet, således at flere har lyst til at benytte stedet. På dialogmødet kom flere forslag til forbedringer hvor i blandt shelter med bålplads og en forbedring af petanquebanen, måske er mindre omfangsrige og derfor mere realiserbare end legepladsen.

I Rude er der kun et mødested - teltet og det grønne areal omkring det. Teltet er samtidig beboerforeningens stolthed, Det er opført med hårdarbejde fra de frivilliges side, betalt med lak midler og placeret på et kommunalt jordstykke. Teltet er meget brugt og enormt vigtigt for landsbyen. Til indendørs arrangementer bruger landsbyen Kirkeskovskolen eller Bøgelund Forsamlingshus. Dette fungerer fint i praksis, men mange ønsker samtidig et samlingssted med fast tag i landsbyen, så det bliver muligt at mødes indendørs.

Havrebjerg har mange mødesteder: To kirker, forsamlingshus, gadekær, boldbane m klubhus og derudover et museum i landsbyens gamle frysehus, engarealet langs Tude Å samt en hal og et shelter ved den gamle skole – hvor brugsaftalerne dog skal fornyes, da en ny kommunal institution er ved at flytte ind. Derudover har den gamle stationsforplads har potentiale og kan blive indrettet til nyt brug. Landsbyen mangler ikke samlingspunkter og opmærksomheden bør i stedet være på, at vedligehold og fastholdelse af det eksisterende.

Frivillighed og deltagelse:

I landsbyerne er man meget afhængig af ildsjæle, der ønsker og evner at stå i spidsen for aktiviteter og projekter i landsbyerne. Som en af deltagerne i Havrebjerg fremstillede det: "Fællesskaberne på landet er sårbare, da alt er båret på få frivillige hænder – men lidt kommunal støtte hjælper rigtig meget. Som eksempel blev støtten til at udskifte taget på forsamlingshuset nævnt.

I kommunens to største landsbyer Havrebjerg og Rude er fællesskabet både stærkt og velorganiseret gennem sogne- og beboerforeningen. Men i begge tilfælde fortæller de, at foreningerne primært er båret af de ældre, og at det er svært at skaffe nye ansigter.

I Fårdrup måtte beboerforeningen nedlægges, da de ikke kunne samle kræfter nok. Landsbyens begrænsede størrelse gør det sværere at samle en kritisk masse ift. at stable arrangementer på benene og drive beboerforening. Hvor det kniber med det organiserede fællesskab, er der dog et uformelt fællesskab og beboerne ved, hvem man kan låne hvad af. Flere på mødet oplevede en fornyet interesse for at mødes og komme hinanden ved, og de forsøger at genetablere beboerforeningen.

Som et fællestræk for de besøgte landsbyer, husker de fleste beboere tilbage på en tid, hvor der var flere aktiviteter og større opbakning til disse. Og mange oplever at særligt børnefamilierne har fået mere travlt og deltager mindre. Alligevel svarede beboerne i både Rude og Havrebjerg enstemmigt, at fællesskabet var landsbyens største styrke.

Derfor gik en del af snakken også med erfaringsudveksling ift. arrangementer med stor deltagelse af børnefamilierne fx i et brunch arrangement i Bisserup. I Havrebjerg foregår en bred vifte af aktiviteter, som rammer forskellige aldersgrupper. Heraf kan nævens Krolf, der primært appellerer til de ældre, mens mange yngre familier engagerer sig i affaldsindsamling. Arrangementer som Sankthans og Springvandstænding samler hele landsbyen på tværs af generationer.

Lokalbyerne:

En anden grund til at børnefamilierne er fraværende i landsbyerne, kan være at særligt børnenes fællesskaber findes lokalbyerne, hvor både skole og fritidsaktiviteter er samlet. Kirkeskovskolen er et vigtigt og centralt samlingssted som samler et større opland herunder Rude. Det er vigtigt at skolen bevares for udviklingen af området, men også som samlingssted til fester, gymnastik osv.

I den igangværende LUP for området er netop skolen et vigtigt fokus område for at styrke fællesskabet og samarbejdet på tværs af landsbyerne.

Havrebjergområdet omfatter Blæsinge og Krænkerup. Samspillet med Kirke Stillinge, er ikke naturligt men kommet som følge af ændringer i skolestrukturen. Derfor er det primært er børnene, der har et forhold til Kirke Stillinge. Alligevel finder beboerne det vigtigt at udvikle og understøtte lokalbyerne, så skolen, idrætsfaciliteterne og handlemulighederne ikke forsvinder.

I Fårdrup, der både ligger midt mellem flere lokalbyer og købstæder, er tilknytningen mere tvetydig. Selvom landsbyen hører til Flakkebjergskolens distrikt, vælger mange at sende deres børn Hashøjsskolen i Slotsbjergby. Idræts aktiviteter foregår både i Slotsbjergby, Flakkebjerg, Dalmose og på Idrætshøjsskolen i Gerlev.

Styrkelse af natur og kulturaktiviteter

Kulturkvaliteter

I alle landsbyerne var der et generelt ønske om at passe på landsby miljøet, og de at historiske bygninger ikke bliver renoveret til ukendelighed. Dette er bedst sikret i Fårdrup, der som den eneste har en bevarende lokalplan. Alle tre er udpegede som selvstændige eller indgår i større kulturmiljøer. Manglen på bevarende lokalplaner giver mere frihed, men øger risikoen for, at de karakteristiske bygninger og særlige karaktertræk forsvinder over tid. Deltagere fra Næsby ved Stranden hvor der arbejdes med en bevarende lokalplan, påpegede at de ikke ønskede krav om, at huse skal tilbageføres til noget, de aldrig har været. Hvilket viser at det altid er en balancegang. Beboerne i Havrebjerg engagerer sig aktivt i lokalhistorien. Hvor Arkivet har organiseret historiske aftener i forsamlingshuset, hvor man kunne få indsigt i områdets historie, formidlet gennem foredrag samt udstilling af fotos og artikler.

Rude har en ganske særlig historie som knytter sig til Holsteinborg gods. En historie som kan spores i hele egnen. En af egnens karakteristika er det fornemme hovedgårdslandskab, men desværre er nogle af de markante vejtræer blevet fjernet. De ønskes derfor retableret, fx en del store kastanjetræer mellem Snedinge og Holsteinborg og 5-6 pæretræer langs vejen mellem Bisserup og Skafterup. I Rude blev der talt om, at en måde at udbrede kendskabet til kulturhistorien kunne være at arrangere byvandring for bl.a. tilflyttere, det vil samtidig skabe mulighed for at mødes og dermed også skabe fællesskaber.

Naturkvaliteter

I alle tre landsbyer er det de grønne mødesteder, som bruges mest- Rudes teltplads, Havrebjergs eng og Fårdrups store grønning. Der spilles petanque og krolf og holdes Sankt Hans og børnefødselsdage.

Af større natur oplevelser har Havrebjerg Tude Å, som sogneforeningens medlemmer har fiskeret i, Blæsinge Bakker, som der lidt usikkerhed omkring adgangsretten til, og i fremtiden Nordsko-

ven. I Rude er der skov øst for landsbyen og kort til vandet og naturområdet omkring Glænø. Fårdrup ligger derimod længere fra større naturområder. Der er dog en lille privat skov i landsbyen.

Stier

I alle landsbyerne er der en til flere markstier, som leder ud på mindre gåture. De går ofte over privat jord med mere eller mindre formaliserede aftaler om brug. Samtidig viste dialogmøderne at ikke alle beboende kender til stierne, da de hverken er tydeligt skiltede eller kortlagte. Den manglende skiltning skaber usikkerhed om, hvorvidt man har lov at færdes her, og samtidig kan stierne nemt gå i glemmebogen.

Der var også mange ønsker til nye stier og særligt stier, der kan forbinde til større oplevelser. F.eks. en sti mellem Rude og Bisserup, som vil sikre en god adgang til kysten og stranden, som alternativ til landevejen, hvor der køres stærkt. I Havrebjerg holdes flere af stierne af frivillige i landsbyen, hvor stierne ønskes bedre knyttet sammen til en eller flere sammenhængende stiftløb.

Bedre infrastruktur

Busser og kollektiv trafik

Fårdrup ligger et godt stykke fra de større landeveje og busdriften er ikke optimal, da den ikke passer med skolerne, og det er bøvlet at komme til Slagelse. Selvom landsbyen hører til Flakkebjergs skoledistrikt, går mange børn på Hashøjskolen. Tidligere samlede bussen skolebørnene op midt i landsbyen, hvilket var en tryk og god løsning. I dag cykler de til Skælskør landevej, hvilket særligt for de små skolebørn ikke er helt trygt. Derfor er der et stærkt ønske om at forbedre busdriften – også for at lokke børnefamilier til. I Rude flydte udfordringer med den kollektive trafik ikke så meget. I Havrebjerg var et stort ønske om at få trinbrætsstationen til lokalbanen tilbage i drift. I dag er toget kun til gene, når det drøner igennem landsbyen. Havrebjerg ligger på ruten for den nye fribus, et, som der blev udtrykt opbakning til blandt de fremmødte.

Flextrafikken opleves som et fint supplement til busserne, men det er en vane man skal ind i, som kræver, at man er organiseret. Løsningen er ikke særligt velegnet til de børn og unge, der tit kan lave nye aftaler i løbet af dagen, og derfor ændrer transport behov ofte.

Skoleveje og trafiksikkerhed

Både i Havrebjerg og Rude er der store landeveje, som ikke er rare at krydse. Det er et problem, når man som bilist skal ind og ud af Havrebjerg. Som et plus for begge landsbyer, går landevejene på tværs og ikke igennem landsbyerne, hvorfor de ikke er voldsomt plagede af dem. Dog er Rude næsten usynlig fra landvejen, bortset fra bilforhandleren og mange bemærker ikke landsbyen. Derfor vil flere beboere gerne arbejde med at gøre landsbyen mere synlig fra vejen f.eks. med portaler, som dem de har i Eggeslevmagle.

Havrebjerg hører til Stillinge Skoles distrikt. Der stilles forslag om at lave landevejen til Øster Stillinge om til en '2 minus 1 vej', som en billig måde at øge trafikikkerheden. En løsning som måske også kan finde anvendelse andre steder i kommunen. I Rude er der cykelsti til Kirkeskole skolen langs Næstved landevej, men der mangler en god overgang til at krydse landevejen, hvilket er en bekymring for forældre til skolebørn fra Rude og omegn.

I alle landsbyerne opleves det jævnligt at bilister kører alt for hurtigt i gennem. I Fårdrup der også udfordringer med oversigtsforholdene og efter sommerferien bliver der lavet en trafiktælling, som vil give oplysninger om antal blister, typer af køretøjer og hvor hurtigt de kører.

Internet og mobildækning

Alle tre landsbyer har fibernet, mens mobildækningen i både Rude og Fårdrup opleves som dårlig. I Havrebjerg påpegede de, at fibernet kun lægges indenfor landsbygrænsen, så forbindelsen bliver dårlig, så snart du krydser byskiltet. Både Rude og Fårdrup bliver dog bedre dækket, når de nye master kommer op. Det er vigtigt at skabe god digital infrastruktur i landsbyerne og i landdistrikterne. Det giver blandt andet mulighed for at arbejde hjemme, hvilket kompenserer for den lange transport mange har til arbejdet (eventuelt København). Der stilles forslag om at satse på 5G, så man kan logge sig på via telefonnettet.